Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum de honestate vitae

Bernardus <Silvestris>

[Basel], um 1472-74

Incipit speculum beati bernhardi abbatis. de honestate vite

urn:nbn:de:bsz:31-311617

Visual Library

Incipit ſpeculuz beati bernhardi abbatis. de honeſtate vite.

Petis a me fili et frater qd nū qz et nuſqz aliquē a ſuo pꝛiuſo re audiui petiſſe. Veruntn̄ qꝛ īſtāt tua deuotō expoſcit cui iuſte rō nabilit peteti aliqd negare nō poſſuz Formulā honeſtevite tibi bꝛeui ſcribo ſermone. quam in criſti amoꝛe ſi arde ſcēs pſeuerāter ſuaueris . pculdubio vitā oſequeris eternā. Vt igit . ab in teriori incipiēs: ad exterioꝛē hoīez ſer mo pcedat. Circa tui coꝛdis puritatē te indeſinent ſtudere opoꝛtet quo to= tius puritatis amatoꝛ deꝰ tanqz ī pꝛa ſede ſedere dignet ibi ſedē ſibi tanqz in celo collocare Iuxta illud Celū mi hi ſedes: et tra ſcabellū meoꝝ. Et ite rū Aīa iuſti ſedes eſt ſapiētie. Neceſ ſe eſt g qꝛ circa cogitatōes tuas inten das et īſiſtas vt videlicet coꝛā deo co gitare ſeu meditari ptimeſcas qd ī p ſētia hoīs merito dicere vel cogitare

erubeſceres. Sciens nimirꝫ ꝙ ſicut ꝑ
verba vel facta innoteſcimꝰ homī ſic
ꝑ cogitatōes incircūſcripto ſpūi q2 q̄
dicta hoībꝫ ſūt deo cogitatōes Dn̄s
eñ nouit cogitatōnes hoīm qm̄ vane
ſūt. et ſicut ei nulla inuiſibilis eſt creatu
ra: ſic nihil oīno cogitari pōt qđ eū la
teat. vnđ apo. viuus eſt eñ ſermo dei
et efficax et penetrabilior oī gladio an
cipiti ptingens vſqꝫ ad diuiſionez aīe
et ſpūs cōpagū et medullarꝫ et diſcre
tor cogitatōuꝫ et intentōum cordis.

De contemplatōe dei.

Sit ergo tibi xp̄s in corde et nū
q̄ꝫ ymago crucifixi ab aīo tuo re
cedat. Hic tibi ſit cibꝫ et potꝰ dulce-
do tua et refectio tua cōſolatō tua mel
tuum et deſideriū. Tua meditatio tua
oratio vita tua ratio tua et reſurrectō
tua Semper cogita illū. aut poſitū in
preſepio. aut pannis inuolutum. aut
in templo a parentibus preſentatum
Aut in templo audientem doctores

interrogantez qui docet omnez ſcien
tiā et poſtea pntibꝫ ſb̄ditū cui de iu=
re ſb̄dit᷑ omis creatura. aut etiaz tur
bas docētē vel ſolū in mōte orātē. aut
eſurientē in deſerto panē vite et fōtē
ſapīe qui paſcit᷑ int᷑ lilia et īplet omne
aīal bn̄dictōe. aut fatigatū in itinere
ꝓlixiꝰ orātē et oībꝫ oīa ſuffitient᷑ ad
mīſtrātē ab angelo etiā ipſū q̄ eſt dul=
cedo et ꝯſolatō angeloꝝ ꝯſolatōnem
recipiētez. aut ad colūnā ſuſtentatōez
mdi et totiꝰ mdi colūnaz ligatū et fla
gellatū. et ipſū q̄ eſt gloria angeloruꝫ
ſpretū et illuſū ſputis illitū palma in fa
cie pcuſſū. ſpīnea corona coronatū ob
ꝓbrijs ſaturatū. ad vltimū cū iniquis
deputatū. et ꝓ te in cruce pendentez
et morientem. Hic erit igitur faſcicu=
lus mirre dilectus tuus inter vbera
tua cōmorabitur. Et ſic de oībꝫ anxie
tatibus dn̄i tui et amaritudinibus q̄ſi
quendam faſciculuz concepti doloris
colligas vn̄ etiā amaꝝ poculū et dul
ces, vt ita dixerim lacrimas confitias

Si vero aliquando ardentiſſimo xp̄i
amore ſuccēſus volueris cū apoſtolo
cognoſcere et q̄ ſurſū ſūt ſapere altius
Leuabis parump oculos mētis ad vic
toriā reſurgētis et ad maieſtatē in glo
ria pr̄is ſedētis et regnātis: nec tn̄ ibi
facies morā lōgā. ne forte ſi diutiꝰ ma
ieſtatis fueris ſcrutator opprimaris a
gloria.

De ſuperbia deteſtanda.

Mane an̄ oīa noueris te om̄ez ela
tōez cordis iactātiā atꝫ arrogā-
tiā q̄ſi q̄ſdā peſtes et venenata aīalia et
quoddā venenū aīaꝝ oīno fugere de
bere. Sciens ꝓculdubio q immūdꝰ
corā deo eſt omnis q̄ exaltat cor ſuum
Item nemīnem ſpernas nulli noceas
nulli detrahas et i xp̄i noīe oībꝫ ꝓdeſ
ſe coneris Item inferiorem ceteris at
qꝫ viliorem te non ſolum credas ex in
timo cordis affectu verū etiā nō dicas
profeciſſe te nec aliquid te exiſtimes.
Iuxta illud apoſtoli. Qui ſe exiſtimat
aliquid eſſe cū nihil ſit: ipſe ſe ſeducit.

Ad hec ſit inceſſus tuꝰ maturitate ple
nus grauis et honeſtus vt viꝫ nō fra
ctis greſſibꝫ ambules aut ĩ ſcapulas
dextrorſū vel ſiniſtrorſū vergendo ſeu
vertēdo nō eē erecta ceruice nō ꝓmi-
nēte pectore ſeu īclinato ſup humerū
capite: q̄ oīa leuitatē redolēt aut ela-
tōez oſtēdūt aut ypocriſiꝫ ſapiūt. In
cedēs ſtās ſedēs: habeto te deorſū re
uoluēs in aīo tuo qꝛ puluis es et ī pul
uerē reuerteris. et cor ſurſū verſū nul
la curioſitate aliquē aſpitias aut reſpi
tias Triſtitiā animi et maxime in quē
tu oſtēdere te decꝫ: q̄ndā tñ hylarita
tē ꝑmittes in facie. Priuatiꝫ aūt nun
q̄ꝫ vultꝰ tuꝰ in diuerſa muteť. ſi corā
aliquo alicuiꝰ rei cauſa vt aſſolet aliq̄n
fueris compulſus in riſuꝫ: nō ſit excuſ
ſus cum cachīno. Tuis etiā curis in-
terpone gaudia. nunq̄ꝫ ſis otioſus q̄n
aut legas aut al q̄d de ſacris ſcriptu
ris vel quod certe melius eſt rumines
pſalmos operādo. Nihilominꝰ neceſ
ſāť qđ ť fuerit inūctū vt nūq̄ꝫ diabolꝰ

e exoccupatuz inueniat· multa enim
mala docuit otioſitas· Illas vero ſcri
pturas libētiꝰ legas: ꝑcipue q̄ tuā de
uotōez magis inflāmauerint q̄ȝ q̄ alli
tiūt intellectū· Intellige q̄ dico dabit
tibi dominꝰ intellectū ſi in ſēſu cogita
ueris circūſpectōez dei Et cū oraueris
nō īpleas aures audiētiū ſingultibȝ et
ſuſpiriīs· ȝ intēde dn̄m deū tuū in cu-
bili cordis· ꝓderit tn̄ ad cōpūctōnez
habēdā ſi ita ſemotꝰ fueris vel puras
manꝰ eleuādo· ſi etiā tuiipſiꝰ vocē au-
dire potueris nōnunq̄ȝ ad ſubleuādā
intētōem in celū inſpitias vt ibi ſit cor
tuū vbi xp̄ꝰ eſt in dextra dei ſedens·
Ab orone reuertaris ad lectōez et ite
rū ſi lectio in te faſtidiū ſbmouerit ad
orationem ꝓuocet· Conſortia iuuenū
maxime qui inbarbes ſunt quātū con
uenienter potes deuita Sicut ad cru
cem ſic ad cibum accedas; nunquā ali
cui oculos in fatiem defigas· nunq̄ȝ
voluptate: ſed neceſſitate paſcaris·
Et fames non ſapor ꝓuocet appetitū

ſingularitateꝫ fuge· comunitate eſto
cōtentꝰ ſciēs q̄ caro paſcēda eſt ⁊ ex
tinguēda ſūt vitia· Et qn̄ tibi aliq̄d ſup
apponitur tanq̄ꝫ diuinitꝰ ꝓcuratū: illud
accipe: hoc tñ ī aīo ⁊ ſēp ī volūtate
tua ſit magis alteri apponere q̄ꝫ retine
re. Pone prudētie tue modū ne tibi ſa
piēs videaris ſēp ⁊ vbiqꝫ atꝫ ī oībꝫ
opibꝫ tuis time: ne forte excedas in
aliquo· Hic beatꝰ iob ait· verebar oīa
opa mea: ſciēs q̄ꝛ parcis delinquēti·
Cū aūt ad ſtratū laſſus deueneris: te
honeſtiſſime iacēdo ꝯponas· nec ſupi
nꝰ iaceas nec genua leuādo calkaneos
iūgas ad tibias· q̄ꝛ ſi luxurie te pōpa
cōcuſſerit: recordare dilectū tuū poſi-
tū ſup lectū doloris ⁊ vniuerſū ſtratū
eiꝰ vſū in īfirmitate· Hec dices in cor
de tuo· deꝰ meꝰ pēdet in patibulo ⁊
ego voluptati operā dabo· ſicqꝫ inuo
cato ex toto corde noīe ſaluatoris: ge
mēdo ⁊ ſepe gemīādo hoc nomē ſalutis:
ceſſabit q̄ſſatio· rumina in te pſalmos
donec ſompnꝰ occupet: vt in ſompno

ſompnies te pſalmos dicere. Cum ſur
rexeris ad vigilias lauda creatorē tuū
ex oībz viribz tuis et ad laudē creato
ris et redēptoris tui exalta in altitu-
dine vocē tuā. Poſtremo puriſſimuz
xp̄i habeto amorē nihil p̄t xp̄z aut qđ
eſt p̄t ipſū aut qđ ē ꝓpt ipſū nō ē ama
re memēto. Prolixius q̄z putaui ſcri
pſi tibi qđ ip̄e agere neq̄o in te adiple
re me reputās et optās qđ mihi deeſ
ſe cognoſco. q: pfectus tuus gaudiū eſt
mihi: et corona mea in dn̄o deo meo.
Si qn̄ aſſiſtitis tedio iuxta lapidē quo
lauant corpa mortuorum te ꝓpone me
ditādo et diligēt cogita quō tracten
tur vſu ſepeliendi nūc in tergū nūc in
faciē verſant quō nutet caput cadāt
brachia rigēt crura iacēt tibie quomō
induant cōſuāt deferāt humādi quo
mō cōponant in tumulo quō puluere
cōtegāt quō vorent a vermibz q̄ſi pu
trefactō. Summaq; tibi ſit ꝓbia
meditatio mortis aſſidua. hanc vbi-
cūq; fueris aut perrexeris tecū portat

et ineternum non peribis.

Explicit ſpeculū bernhardi abba-
tis de honeſtate vite. Inci
piūt octo pūcta: mediāte quibȝ ꝑ
uenit̄ ad perfectōez vite ſpiritua
lis eiuſdem.

Hec octo ſi bene excolueris oīm
virtutū pfectōez ⁊ cōſummatō
nez per gratiā dei cōſequeris Pri
mū: vt pure ⁊ integre peccata tua ſe
pius cōfitearis cū magno dolore ⁊ ꝓ-
poſito nō plus faciēdi. Secundū vt
nō frāgaris aduerſitate vel tēptatōe
ſȝ ſta in iuſticia ⁊ timore ⁊ ꝑpara ani
mā tuā ad tēptatōnez Nō eīn eſt locus
vel religio qui vel que permittit hoīez
ſine pugna militare ⁊ viuere Nam to
ta vita homīs militia eſt ſuper terram
Oīs etiā q pie viuere volūt in xp̄o ꝑ
ſecutōez patiēt. pmittit eīn teſte bea
to grego. Dn̄s electos ſuos lacerari